

Slovenski dom

Stev. 139.

V Ljubljani, sreda 22. junija 1938.

Leto III

Od nedelje 26. junija do srede 29. junija:

Mladinski dnevi 7 narodov v Ljubljani

pod najvišjim pokroviteljstvom našega vladarja Nj. Vel. kralja Petra II.

Ljubljana, 22. junija.

Čez štiri dni se prične v Ljubljani največja mladinska prireditev, kar jih je Ljubljana v svoji zgodovini doživela. Pod najvišjim pokroviteljstvom mladega jugoslovanskega vladarja kralja Petra II. bodo v nedeljo začeli korakati tisoči slovenske in evropske katoliške mladine, k plemenitim tekam teles, ki jim pota in smer določa tisti duh, ki je Evropi in našemu narodu skozi tisoč let bil kašpot k boljsemu napredku in k veličini. Mladina sedmih evropskih svobodnih držav bo na naših slovenskih tleh, v senci naše državne zastave stopila na tekmovališče našega Stadiona.

Za nas, ne je za naše mlade ljudi, marveč za nas vse, bo to eden največjih, če ne največjih povjni dogodkov. Dejstvo, da so naša tla izbrana za ta veličastni plemeniti boj in nastop, nam priča o tem, da nas najboljši del današnje Evrope smatra za zrelo, omikano in visoko stoječe ljudstvo, za organizirano skupnost, ki je sposobna v dostojni obliki prirediti svečanosti, kjer se srečujejo številni narodi. Dejstvo, da je pokroviteljstvo nad tem velikim slavljem izvolil sprejeti naš vladar, zgovorno dokazuje, da so plemeniti napori in domoljubna volja ter organizirana skupnost naših fantov in deklet v najvišjem priznanju označeni kot element, ki je za vso državo in njeno bodočnost velikega ter bistvene pomena. To priznanje v najvišjega mesta v državi pomeni za našo mladino veliko zadoščenje z ozirom na nedavne čase, ko so nezdruženi in državi nevarne sile vprav to mladino in ogromno množico ljudstva, katerega bodočnost je v tej mladini, hotelo za vsako ceno in z vsemi sredstvi prikazati kot element, ki je za državo še ne škodljiv, pa vsaj nepomemben. Pobuda, ki jo to visoko priznanje daje našim fantom in dekletom, bo rodila tako za državo, kakor za ožjo domovino nedvomno prelepe sadove.

Ponosni, veličastni in disciplinirani nedeljski nastop in manifestacije naslednjih dni bodo prvi veliki izraz hvalečnosti naše mladine do svojega vladarja in njegovega priznanja.

Dejstvo, da so v častnem predsedstvu mednarodnega mladinskega tabora vsi vodilni možje jugoslovanske vlade: predsednik in zunanji minister dr. Milan Stojadinović, voditelj Slovencev, notranji minister dr. Anton Korošec, vojni minister general Ljubomir Marič, minister dr. Miha Krek, minister za telesno vzgojo dr. Vekoslav Miletič, prometni minister dr. Mehmed Spaho, to dejstvo priča, kakšen pomen in koliko važnost pripisujejo tej veliki mednarodni manifestaciji na naših tleh kro-

gi, ki danes tako modro vodijo usodo naše države. Dejstvo pa, da bodo mednarodni mladinski dnevi privabili v Ljubljano deset tisoče slovenskih fantov in deklet ter deset tisoče našega ljudstva, pa nam dokazuje, da se pomena teh velikih dni zaveda tudi naš narod tako in s tako prežetostjo, kakršne je sposoben samo visoko kulturni in najzrelejši evropski narodom enakovreden narod.

V nedeljo zjutraj bo mimo plapolajočih naših zastav začela defilirati naša in evropska mladina. Začel se bo mednarodni mladinski tabor v Ljubljani. Bodimo pripravljeni!

Spored tabora

Nedelja, 26. junija:

9-12: Stadion. Mednarodne telovadne tekme posameznikov za prvenstvo v dvanajsterboju (obvezne orodne vaje in poljubna prosta vaja).

11: Otvoritev razstave Prosvetne zveze v Franciški dvorani.

16-20: Stadion. a) mednarodne telovadne tekme posameznikov za prvenstvo v dvanajsterboju (poljubne vaje na orodju); b) tekme ZFO za prvenstvo v orodnem deseterboju.

20: Unionska dvorana. Koncert akademskega pevskega zbora »Moravan« iz Brna.

Ponedeljek, 27. junija:

9-12: Stadion. a) mednarodne telovadne tekme posameznikov za prvenstvo v dvanajsterboju (la-

hkoatletski del in plezanje); b) mednarodne tekme v lahki atletiki. 7-12: a) tekme v odbojki (člani in mladi); b) tekme v odbojki (članice in mladenke). 15-19: a) mednarodne tekme v lahki atletiki; b) slovenske tekme članov v višjem oddelku; c) tekme mladev za prvenstvo posameznika v telovadnem deseterboju; d) slovenske tekme članice za prvenstvo posameznice; e) tekme v odbojki (člani in mladi); f) tekme v odbojki (članice in mladenke); g) tekme inozemskih društev po njihovem narodnem programu. 20-22: Mednarodna akademija v Unioni.

Torek, 28. junija:

9-12: Stadion. a) mednarodne tekme v lahki atletiki; 7-12: b) slovenske tekme članov v nižjem in višjem oddelku; c) tekme vrst mladev; d) slovenske tekme članice; e) tekme vrst mladenk; f) odbojka Českoslovaška - Jugoslavija (representančni); g) zborovanje prosvetnih delavcev ZFO v Unioni. 9: Blagoslovitev zastave VDK v kapeli Marijanišča na Poljanski cesti, nato do 13 zborovanje prosvetnih delavcev.

16-18: Slavnostno zborovanje Prosvetne zveze v Unioni. 11-19:30: Glavna skušnja vseh nastopajočih (domačih in inozemcev).

20:30-22: a) Jugoslovanska akademija v Unioni; b) Českoslovaška akademija v opernem gledališču.

22-24: Spoved po ljubljanskih cerkvah.

Dalje na 2. strani.

Govor poslanca Crosserja v ameriški zbornici o Slovencih:

Narod, kateremu Amerika ne pozna para

Ljubljana, 22. jun.

»Ameriška domovina prinaša pod naslovom »Po odhodu dr. Adlešiča« daljši uvodnik in piše med drugim:

»Zavedamo se, da je imel obisk dr. Jurija Adlešiča ogromen pomen tako za nas ameriške Slovence, kot za naše rojake doma, predvsem pa je naredil obisk gospoda župana sijajen in pomemben vtis na ameriško javnost. Pred nami je uradni zapisnik »Congressional Record«, ki dnevno prinaša ves zapisnik o poslovanju kongresa Zedinjenih držav. V zapisniku kongresa z dne 17. maja bomo med drugim sledečo značilno izjavo Hon. Robert Crosserja, ki je kongresman iz 21. okraja. Mr. Crosser je govoril v kongresu:

»Preteklo nedeljo sem bil počaščen od zastopnikov malega slovenskega naroda v Clevelandu, ki me je povabil na otvoritev Jugoslovanskega kulturnega vrta v Clevelandu. Rečem, da sem bil počaščen od zastopnikov »malega« slovenskega naroda. Toda, gospodje tovariši v kongresu, povem vam, da so to ljudje, katerim v vseh svojih dolgih letih občevarja z narodi nisem še našel para.

Ti Slovenci v Clevelandu so inteligentni, lojalni Amerikanci in nas, rojene Amerikance, prevladuje nekaka nova, vzvišena misel, ko se pogovarjamo s temi ljudmi, ki so v resnici vredni vsega našega spoštovanja. Poznam Slovence že nad 30 let, odkar sem tu med vami, gospodje tovariši v kongresu, toda nisem imel prilike še vse do 15. maja letos priti v stik s toliko voditelji slovenskega naroda, ki bi tako inteligentno predstavljali ne samo svoj narod, pač pa našo Ameriko!

K tem, iz stenografskega zapisnika parlamenta prevedenim besedam starega parlamentarca dostavlja »Ameriška domovina« med drugim naslednje:

»Bratje in sestre, take besede, izrečene v kongresu Zedinjenih držav po veteranu kongresmanu — Mr. Crosser je bil že desetkrat izvoljen od naroda, da zastopa 21. kongresni okraj v postavodajih Zedinjenih držav — take besede zaležejo in so v korist vsemu našemu narodu. Trenutno sicer ne bomo obogateli zaradi

tega, toda pride čas, pride prilika, ko se nas bo boljše upoštevalo, in bodo imeli posamezniki kot ves narod materialno in moralno korist od tega.

Da se je ustvarila najboljša vez med domovino in med Ameriko je v najobilnejši meri prispeval gospod ljubljanski župan dr. Jurij Adlešič in pri tem je plemenito pomagala njegova gospa soproga. Dr. Adlešič se je tekom svojega bivanja med nami seznanil z najbolj odličnimi predstavniki Amerike, z ljudmi, ki imajo besedo v Ameriki, in pri vseh teh nas je tako fino prijateljsko in razumno modro zastopal, da smo pridobili na ugledu in spoštovanju kot narod v štirinajstih dnevih več kot v vseh letih našega bivanja v Zedinjenih državah.

Pod citiranim člankom pa piše »Ameriška domovina« v svoji stalni rubriki »Kaj pravite?« naslednje:

»Lahko smo ponosni na našo Slovenijo, zlasti na našo staro Ljubljano, ki se je spomnila, da je treba dati priznanje tudi Amerikancem, ki so nam dali kruha in strehe. S krasnimi in trajnimi darili, ki jih je prinesel župan dr. Adlešič Clevelandu in drugim ameriškim mestom, smo dobili vsi tukajšnji Slovenci še večji ugled. Zato pa moramo biti večno hvaležni naši domovini za njeno pozornost in taktnost.«

Turnir v Wimbledonu

V tekmovalju parov so naši mušketirji Puntec, Mitič, Palada in Kukuljevič premagali svoje nasprotnike. V damskem singlu pa je izpadla Hela Kovačeva.

Podrobni rezultati: Kukuljevič—Palada : Vo—Čo (Japonska) 6:3, 6:3, 6:4. Puntec—Mitič : Propocio—Chassie 6:1, 6:3, 5:7, 6:1. Spurling : Kováč 6:1, 6:2. — Drugi rezultati: Budge—Mako : Borman—Gellond 6:3, 6:4, 6:4. Borotra—Brugnon : Cootress—Peters 10:6, 6:1 6:3, Jacobs—Whitnatch 6:0, 6:1, Mathien—Lizana 6:4, 6:4. V tej prvi rundi damskega singla sta se srečali dve hudi konkurentinji za prvo mesto v turnirju. Sarah Palfrey-Fabyan (USA) : Goenger (Nemčija) 6:1, 6:3. Jadviga Jedrzewska : miss Stevenson (Avstralija) 6:1, 3:6, 6:3, Alice Marble : Mary Cootes 6:0, 6:2.

Največji požar zadnjih 50 let v Ljubljani

Trije prizori z grozovitega požara danes zjutraj v Ljubljani, ko je pogorela tovarna Združenih ope karn na Vicu. — Na tretji sliki v ozadju je videti gledat požar.

Vesti 22. junija

30 poljskih kmetov je ufonilo v reki Bugu, ker se jim je potopil čoln, s katerim so se vozili čez reko.

Nemška vlada je zaprla bivšega konzula republike Costarice na Dunaju, češ da je ponarejal potne liste in jih izdajal sumljivim ljudem.

Predsednik irske republike De Valera je izdal oklic irskemu ljudstvu, v katerem prosi vse stranke, naj mu pomagajo pri izvajanju petletnega gospodarskega in socialnega načrta.

Nemško časopisje se pritožuje nad pisanjem ameriških listov glede nocojšnjega boksarskega boja med Nemcem Schmelingom in zamorcem Louisom, češ da ameriški listi delajo iz tega športnega boja politično in plemensko vprašanje.

Direktno telefonsko zvezo med Čilejem v Južni Ameriki in med Japonsko so odprli včeraj.

Judom se ne godi slabo ne pri nas, ne drugje po Evropi, trdi zagrebško judovsko glasilo »Omanut«.

Pet turških divizij čaka ob meji pokrajine Aleksandrette na povelje, da vdero čez mejo in Aleksandretto zasedejo. Turška vlada že štiri dni neprenehoma zaseda. Turkom gre pri Aleksandretti za to, da bi dobili v roke Aleksandretto, ki je edino dobro pristanišče na južni obali Male Azije.

Število judovskega prebivalstva v Berlinu se je v enem letu pomnožilo za 10.000, ker je prišlo iz drugih krajev Nemčije, zlasti pa zadnje čase z Dunaja veliko Judov v Berlin.

Novo obdavljenje premičnin in nepremičnin je s posebnim zakonom določila madžarska vlada. Obdavljenje bo objelo vse premoženje, ki je vredno nad 50.000 pengov. Najnižji davek bo znašal 5% vrednosti, najvišji pa 20%. Za utajo so določene hude kazni.

Četrti častni doktor visoke rudarske šole v Pflibramu je postal predsednik dr. Beneš. Pred njim je pribramska šola imenovala tri častne doktorje: predsednika Masaryka, predsednika Francije Lebruna in bivšega ameriškega predsednika Hooverja.

Praznik najdaljšega dne so včeraj slovesno praznovali po vsej Nemčiji, zlasti v Berlinu, kjer se je v olimpijskem stadionu zbralo 120 tisoč ljudi.

Naš konzul v Ženevi je priredil jugoslovanskemu trgovinskemu odposlanstvu, ki se je pogajalo s Švicco, banket, katerega so se udeležili tudi najodličnejši zastopniki švicarskega gospodarstva.

Na včerajšnji seji poslanske zbornice v Gdanskou so prvič nastopili narodni socialisti v svojih uniformah. Brez uniform sta bila edino dva poljska poslanca. Predsednik je dejal, da so ponosni, da gdanska zbornica zaseda v znamenju kljukastega križa.

12. mednarodni založniški kongres se je začel včeraj v Leipzigu ob veliki mednarodni udeležbi.

Italijansko časopisje silno slavi zmagovalno nogometno moštvo, ki je doseglo svetovno prvenstvo, in pravi, da tudi v športu ne odločuje samo telesna pripravljenost, marveč v enaki meri duhovna usmerjenost.

Angleški industrijci, ki se mude na obisku v Italiji, so včeraj dospeli v Milan.

65 komunistov so obsodili na težko ječo pred sodiščem za varstvo države v Braziliji. Komunisti so bili udeleženi pri lanskem umoru v zvezi državi Rio Grande del Norte.

Dva in pol milijona egiptovskih funtov posojila za državno obrambo je razpisala egiptovska vlada.

Med sveto stolico in med Poljsko so včeraj podpisali pogodbo, s katero vračajo katoliški cerkvi vsa posestva, cerkve, kapele in zavode, ki so svoj čas pripadale unijatam, pa jih je ruska vlada zaplenila.

Nemški propagandni minister Göbbels bo jutri prišel v Gdansk.

Angleški kralj Jurij VI. je včeraj na admiralski ladji »Nelson« odplul z oddelkom brodoma na velike pomorske vaje vzdolž vzhodne obale.

Požar je izbruhnil v levem krilu pariškega muzeja Lourea in sicer tam, kjer so razstavljena dela tako imenovane španske šole. Ni še znano, koliko škoda je pri tem bilo.

Angleška zbornica je zavrnila predlog opozicije, da bi zmanjšali proračun za zunanje ministrstvo.

Zmaga predsednika de Valera pri irskih volitvah razlagajo angleški listi kot posledico nedavnega sporazuma med Anglijo in Irsko.

Letošnja žetev v Italiji bo po kakovosti in po količini veliko boljša od lanske.

Italijanska vojna mornarica je včeraj priplula pred Malto, kjer so ji Angleži priredili slovesen sprejem. To je prvi obisk italijanskih bojnih ladij na Malti po dvanajstih letih.

Gospodarski odnošaji med Romunijo in Turčijo se bodo po obisku kralja Karla ojačili, piše turško časopisje.

800.000 italijanskih otrok bo deležnih počitnic po raznih kolonijah ob morju, planinah in ob jezerih. Kolonije organizira fašistovska stranka.

Ob 15 letnici turške republike letos oktobra bodo v Turčiji razglasili veliko politično amnestijo, katere bodo deležni tudi ljudje, ki so zaradi političnih prestopkov pobežali v tujino.

V Varšavi so včeraj pokopali bivšega predsednika poljskega seima Cara. Pogreba sta se udeležila med drugimi odličniki tudi predsednik Moscioki in maršal Ridz Smigly.

Odstopil je romunski prosvetni minister škof Kolan, ki si bo odbral samo ministrstvo za vero.

Predsednik poljske republike je odklokal magr. Respighija, ki je spremljal zemске ostanke poljskega svetnika Andreja Bobola na poti iz Rima do Varšave.

Zakonski načrt o angleškem posojilu Nemčiji so včeraj predložili poslanski zbornici.

Mednarodni sestanek Rdečega križa se začne danes v Londonu. Udeležujejo se ga vse države, kjer je ta ustanova organizirana.

Navodila za udeležence tabora

(Nadaljevanje s 1. strani.)

Glavni dan tabora

dne 29. junija (praznik sv. Petra in Pavla):

- 5: budnice;
- 5: sv. maša in skupno sv. obhajilo vseh članic, mladenk in gojek v Uršulinski cerkvi, Kongresni trg;
- 5: sv. obhajilo v ljubljanski stolnici za člane ZFO;
- 5:30: pri Franciskanih sveta maša in sveto obhajilo za članstvo Prosvetnih društev;
- 6:30: zajtrk;
- 7: zbirališče za spoved (po ulicah okrog Jugoslovanske tiskarne);
- 8: spoved krojev in narodnih noš po glavnih ulicah na Stadion;
- 10:30: a) sveta maša z ljudskim petjem evharističnih pesmi, cerkveni govor; b) trije govori (med temi en zastopnik PZ), največ po 10 minut, podajo resolucije iz zborovanja prejšnjega dne;
- 12:30—13:30: kosilo za sodelujoče članstvo;
- 13:30: zbor vseh sodelujočih na določenih zbirališčih.

Nastop na Stadionu v sredo

- 14:30—18: 1. Rajalni pohod in proste vaje mladev ZFO.
2. Rajalni pohod in proste vaje mladenk VDK.
3. Nastop češkoslovaških Orlov.
4. Nastop češkoslovaških Orlov.
5. Nastop inozemskih gostov (po možnosti vseh paenkrat) z raznimi prostimi in skupnimi vajami.
6. Rajalni pohod in proste vaje članice VDK.
7. Nastop najboljših mednarodnih telovadecov na orodju.
8. Vzorni nastopi inozemskih gostov z redovnimi prostimi in simultanimi vajami na orodju in tla.
9. Nastop naše vojske.
10. Rajalni pohod in proste vaje članov ZFO.
11. Nastop konjence.
12. Objava rezultatov tekmeh in slovesna razdelitev daril zmagovalcem (po olimpijskem načinu).

Spoved in obhajilo

V torek, 28. junija, je prilika za spoved v vseh ljubljanskih cerkvah od 4 popoldna dalje do 10 zvečer, po 10 pa naj pridejo tisti, ki so bili prej zaposleni.

V sredo, 29. junija, je za fantje v stolnici ob 5 zjutraj maša in med mašo skupno obhajilo; prevz. gosp. škof ljubljanski dr. Gregorij Rožman; nato pridiga: prevz. gosp. škof mariborski dr. Ivan Tomazič. Med mašo ljudsko petje: dirigira g. stolni dekan dr. Frano Kimovec.

Sprevod

Na čelu spreveda nosi jezdec v kroju državno zastavo, slede zastave vseh sodelujočih narodov, ki jih nosijo jezdec v krojih, fanfare na konjih, konjenica v krojih, godba.

Gosti po abecednem redu: Amerika, Belgija, Češkoslovaška, Francija, Holandska, Luksemburg, Poljska, Švica.

Jugoslovani; predsedstvo, člani v krojih, mladenke, mladi, članice v krojih, članice v civilu, člani v civilu.

Prosvetna zveza.

Pred sprevedom vozijo člani v civilu na kolesih v dvostopih z brzino vsaj 10 km na uro.

Na Miklošičevi cesti bo postavljena tribuna, kjer bodo visoki gostje. Člani morajo paziti, da bodo korakali strumno in lepo krili vrste, na povelje »pozdrav na levo« mora četa četa kot en moč obrniti glavo v pozdrav in strumno korakati dalje, roko dvigne v klobuk (pozdravi) samo četnik. — Članice ne pozdravijo z obratom glave, temveč pozdravljajo glasno z živijo kliči in mahanjem rok. — Mladičev pozdravljajo ravno tako kot članice, mladi pa kot člani.

Članice na kolesih v sprevedu ne bo.

Zbirališče vseh za spoved je na Resljevi cesti in v okolici Jugoslovanske tiskarne.

Sprevod odhaja točno ob 8 izpred Vodnikovega spomenika, ker moramo pokazati visokim gostom, da poznamo red, točnost in disciplino. — To pa bomo mogli le, če se boste ravnali po navodilih, ki ste jih že prejeli in pa če se boste pokoravali rediteljem.

Da se sprevod ne bo zavlekel predolgo in da bomo prišli pravočasno k sv. maši, smo izbrali najkrajšo pot, t. j. mimo škofije, magistrata, čez franciskanski most po Miklošičevi cesti mimo Uniona, sodnije, Vzajemne zavarovalnice in dalje na Dunajsko cesto in po nji na Stadion.

Prenočišča

Za članice in mladenke

1. V šoli sv. Jakoba v Ljubljani; udeležence iz Bohinjskega, Triglavskega, Radovljanskega in Tržiškega okrožja.

2. V šoli v Šiški; udeležence iz Škofjeloškega,

Logaškega, Vrhnjskega, Cerkniškega in Trboveljskega okrožja.

3. V uršulinskem samostanu; članice in mladenke iz Kamniškega, Zužemberskega, Mirenskega, Trebanjskega, Novomeškega, Črnomeljskega, Ribniškega in Smartinskega okrožja.

4. Na mestni ženski realni gimnaziji (Licej na Bleiweisovi cesti) udeležence iz obeh Mariborskih okrožij in Slovenjgoriškega okrožja.

5. V Trgovski akademiji; udeležence iz Guštanjanskega, Ormoškega, Ljutomerskega, Ptujškega in Suboskega okrožja.

6. V šoli na Ledini, Komenskega ulica in v Marijinem domu; udeležence iz okrožij Celjske podzveze, to je iz okrožij: Celjskega, Gornjesavinjskega, Konjskega, Laškega, Mislinjskega, Posavskega, Rogoškega, Saleškega, Savinjskega, Smarškega in Kozjanskega okrožja.

Za člane in mladce

I. Šola v Zgornji Šiški udeleženci iz: Triglavskega, Kranjskega, Tržiškega, Škofjeloškega, Logaškega, Cerkniškega, Barjanskega, Smarogorskega, Kamniškega, Stiškega in Zužemberskega okrožja.

II. Druga državna realna gimnazija na Poljanski cesti; udeleženci iz Mirenskega, Novomeškega, Črnomeljskega, Ribniškega, Smartinskega, Velikolaškega, Trboveljskega in Krškega okrožja.

III. V prvi državni realni gimnaziji, Vegova ulica (realka); udeleženci Celjske podzveze, t. j. udeleženci iz Celjskega, Gornjesavinjskega, Konjskega, Laškega, Mislinjskega, Salčkega, Posavskega, Rogoškega, Savinjskega, Kozjanskega in Smarškega okrožja.

IV. Ljudska šola na Grabnu, Cojzova cesta; udeleženci Mariborske podzveze, t. j. udeleženci iz obeh Mariborskih okrožij, Slovenjgoriškega, Prevaljskega, Ljutomerskega, Ormoškega, Ptuj-

škega, Soboškega in Lendavskega okrožja.

V. Vsi tekmovalci, ki se udeležijo tekmeh v dneh 26., 27. in 28. julija 1938, prenočujejo v osnovni šoli na Vrtači, Erjavčeva cesta.

Prehrana

Organizirane skupine, nastopajoče na Stadionu, prejmejo hrano v neposredni bližini Stadionu. Prehranjevalna mesta bodo odkazovali reditelji. Ker bodo imele te skupine za prehrano le dobro uro časa, se bodo delile predvsem gorke konzerve s 300 grami vsebine: meso, riž in grah. Cena konzerve bo 4 din. Kruha bo na prehranjevalnih prostorih dovolj po 0,50 din komad. Za vsako konzervo bo na razpolago odpiral. Konzerva je praktična, ker služi obenem tudi kot posoda. Zlito naj prinese vsak s seboj. Poskrbljeno bo za vse vrste pijače, pripravljena bo tudi juha, golaž, obara, hrenovke, klobase, vse po zmernih ljudskih cenah.

Zajtrk prejmejo organizirane skupine po gostilnah v bližini svojih prenočišč. Da se izognemo neredu in zagotovimo zajtrk vsem, kateri ga želijo, nujno prosimo za naročila in plačila vnaprej, najpozneje do ponedeljka, dne 27. t. m. do 18. Priporočamo dostavitev teh naročil po posebnih selih, kateri ostanejo potem do prireditve v Ljubljani. Če prejmemo naročila po tem roku, bomo sicer skudali ustreči, odkloniti pa moramo vsako odgovornost v tem primeru. Cena zajtrka je 2 din.

Za vse ostale, kateri naročijo in plačajo prehrano vnaprej, veljajo naslednje gostilniške cene: Običajno kosilo od 7 do 9 din. boljše kosilo od 9 do 10 din, večerja 6 do 8 din. Ne moremo pa jamčiti za te cene, če hrana ne bo vnaprej naročena in plačana.

Za prodajalec pijače, hrane, spominkov i. dr. so prostori pri Stadionu še na razpolago. Prijave: Prehranjevalni odsek, Franciskanska ul. — pasaja, Skrabčeva soba, I. nadst.

Šola - naše svetišče

Ljubljana, 22. junija.

Ko je izšel zakon o volonterstvu ter o ukinitvi precejšnjega števila ljudskošolskih razredov, je ta vest močno odjeknila med vsemi, zlasti med onimi, katerim je duhovna rast naše mladine najbolj pri srcu in katerih poklic je vzgajati mladi rod k dobremu in koristnemu delu za narod in državo. »Šola in dom«, posredovalec med domom in šolo, je sinoči priredila v Delavski zbornici sestanek z namenom, da starši povedo svoje mnenje ter se utrdi načelno stališče glede nameranih zakonskih odločb. Dr. Lončar, inspektor v p., je pozdravil številno občinstvo, zlasti zastopnika g. bana, inspektorja Bajuka, ter prešel na dnevni red.

Vprašanje glede volonterstva, brezposelnosti ter stanja naših šol so osvetlili zastopniki društev, ki se bavijo, ali ki bi se radi bavili z vzgojo mladine, pa se zaradi pomanjkanja kreditov ne morejo.

Ze od vsega početka je bila šola važen činitelj za ohranitev naše narodne zavesti in kot taka je bila naša prva skrb. Tudi danes je šola naša prva skrb, toda kriza tudi njej ni prizanesla: omejitve osebnih izdatkov, pomanjkanje učnih moči, pomanjkanje učil, vse to in kar je s tem v zvezi, so posledice. Število učencev je naraslo, število učiteljev pa ne. Dames pride pri nas na enega učitelja 48 učencev, nekateri razredi pa učitelja sploh nimajo. Misel, da bi se z redukcijo manjših razredov dobilo nekaj učiteljev, je zgrešena. Redukcija se ne sme izvršiti iz zdravstvenih in pedagoških ozirav, za nas pa pomeni vsaka redukcija korak nazaj. Kajti zavedati se moramo, da smo sosedje dveh kulturnih narodov in da pomeni vsako krčenje hud udarec naši kulturni in narodni sili.

Srednja šola taka kot je, ne more zadovoljiti nikogar. Mnogo se je govorilo in pisalo, naredilo malo ali nič. Stojimo pred dejstvom, da ji grozi polom. Potreben bi bil nov zakon. Če bi izvajali vsaj zakon iz leta 1929, bi se danes ne znašli pred težkim problemom. Glavni vzrok težkega stanja je prenapolnjenost razredov in pomanjkanje učnih moči, ker od leta 1932 se ni nastavljal, kot bi bilo potrebno. V Sloveniji imamo 168 brezposelnih profesorov kandidatov in približno 500 učiteljskih abiturjentov. Stanje teh ljudi je gmočno večinoma slabo in so v breme svojcem, sami obupavajo in ni čudno, ako zdvajajo nad seboj in svojimi ideali. Zakon o volonterskih delcih, da volonter lahko dobi nagrado za več kot šesturno poučevanje, zagotovljena pa to ni. In če bi dobil, bi dobil največ 600 dinarjev. Jasno je, da to ne bo dobro vplivalo na njegovo delo. To je izkoriščanje in šole ne bodo dvignile na zahtevano višino. Izgledi na redne nastavitve bodo še manjši. Zlasti je doba 35 letnega po-

učevanja predolga. Nastavljale naj bi se nove, mlade moči, starejši naj se upokojijo. Kvaren vpliv na šolo ima tudi poučevanje popoldne in popoldne. Ustanovijo naj se novi zavodi, nastavljajo nove moči, kar bi brezposelnost občutno zmanjšalo. Volonterstvo samo pa tega problema ne bo rešilo.

Na koncu je bila sprejeta resolucija, ki bo odposlana na merodajna mesta, da naj se ukrene vse potrebno. Resolucija je bila sprejeta soglasno, občinstvo se je z odobravanjem pridružil vsem izvajanjem.

Čas, ki drvi preko nas, tudi šoli — temu narodnemu svetišču — ni prizanesel.

† Radivo Peterlin-Petruška

Ljubljana, 22. junija.

Pesnik in nemirni popotnik Radivoj Peterlin-Petruška je včeraj ob 15.30 umrl, zadet od srčne kapi v svojem rojstnem kraju Kamniku. Pokojnik je letos januarja v Skoplju obolel za pljučnico in vnetjem prsne mreže. Sledilo so še druge komplikacije ter je bil pokojnik zadnje tedne doma na okrevanju. Radivoj Peterlin ima za seboj burno in težavno preteklost. Po rožnih naporih je kot avstrijski vojaški dezertar prišel v Rusijo, ki jo je prepotoval od juga do severa. Dalj časa je bil domači učitelj pri nekem nemškem veleposledniku ob Volgi, med vojno je postal blaginjen podružnice ruske Narodne banke. V Rusiji je bil 19 let. Po vojni se je 1. 1919 vrnil v osvobojeno domovino.

Šahovski turnir v Noordwigu - končan

Slovenec Vasja Pirc zasedel tretje mesto pred Euwejem

Včeraj je bilo odigrano zadnje kolo mednarodnega šahovskega turnirja v Noordwigu. Zmagovalec je bil priporilnik Elisaskes, ki je od devetih dosegljivih dosegel 7 in pol točke. Drugo mesto in nagrado je dobil mladi Keres s 6 in pol točke. Nepričakovano velik uspeh pa je na tem močnem turnirju dosegel jugoslovanski mojster Slovenec

Vasja Pirc, ki je zasedel tretje mesto s 5 in pol točke. Da njegov uspeh je toliko večji, če pomislimo, da je prehitel celo bivšega svetovnega prvaka dr. Euweja. Ves slovenski šahovski svet je ponosen na svojo odličnega zastopnika na tem turnirju in mu k njegovemu sijajnemu uspehu čestita.

Smrtna nesreča v Slovenskih goricah

Podnadzornik policijske straže žrtev podivjanega vozača

Maribor, 22. junija.

Kakor ljubljanska, tako opravlja tudi mariborska policija na svojem področju takomerenovano cestno prometno službo. V torek zjutraj se je pod policijski podnadzornik Anton Kunc v spremstvu stražnika Rudolfa Udoviča na motornem ko-

lešu s prikolico v Slovenske gorice na cestno prometno kontrolo. Ko sta se okoli 19.30 vozila proti Mariboru, je prišlo na križišču ceste, ki vodi iz Sv. Lenarta, in državne ceste pri St. Ilju do hude nesreče, katere žrtev je postal 41. letni podnadzornik policijske straže Anton Kunc. Kunc je dal znak soferju Udoviču, naj na tem križišču ustavi vozilo. 60 korakov pred seboj je namreč opazil, kako je pridrvel v divjem tempu nek avtomobil. Kunc je skočil iz prikolice ter dvignil roko v znak »stoj!«. Sofer, ki je vozil avtomobil, je eicer z vso silo pritisnil na zavore, toda nesreča ni mogel več preprečiti. Zavrt avtomobil je začelo metati emintja. Ko je privozil do motornega kolesa, je zadnji del avtomobila zadal podnadzornika Kunca ter ga vrgele kakih 20 metrov daleč proč v občestni jarek. Kunca je zagnalo med dva telegrafska drogova, ki podpirata drug drugega. Ko je avtomobilist videl, kaj se je zgodilo, je avto takoj ustavil, naložil težko ponesrečenega Kunca ter ga odpeljal v mariborsko bolnišnico. Kunc pa je kmalu podlegel težkim poškodbam. Pri padcu si je polomil skoro vsa rebra, roko, poleg tega pa je dobil še težke notranje poškodbe.

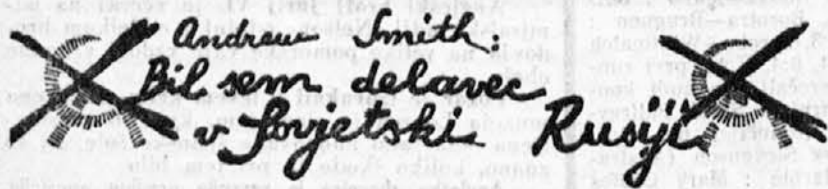
Divji vozač je 25letni gostilničarjev sin in nemški državljani Ivan Klug, doma od Sv. Jurija ob Pesnici.

Podnadzornik je služboval pri mariborski policiji deset let, prej pa je bil tudi že deset let pri orožnikih. Pred dobrim letom je postal podnadzornik policijske straže ter je bil edini Slovenec, ki je položil svoj izpit z odliko. Bil je 41 let star. Kot orožnik je služboval po raznih krajih Slovenije, tudi na Gorenjskem. Bil je povsod od silne priljubljen. Njegovi predstojniki so ga imeli zelo radi, prav tako pa so ga spoštovali tudi oni, ki so mu bili podrejeni, kajti bil je vselej objektivni in tudi izredno dobrega srca.

† Obč. sv. Josip Ošlak

Maribor, 22. junija.

Po daljšem trpljenju je danes proti jutru umrl v cvetu mladosti, komaj 38letni občinski svetnik g. Josip Ošlak. Pokojni je pripadal okoli 10 let mariborskemu občinskemu svetu. Bil je prej ravnatelj Ljudske tiskarne, pred dobrim letom pa se je osamosvojil ter odprl tiskarsko pisarno. Bil je dober gospodarstvenik ter je bil v gospodarskih in družabnih krogih precej priljubljen. Zapuščala vdovo in malega otročka. Pokojni je bil tudi član JRZ v Mariboru. Svojem naše iskreno sožalje!

Na poti od delavca do izpraševalca se je ta vsota po zaslugi tolmača spremenila v dvesto petinsedemdeset rubljev.

Ko so tuji zastopniki zapustili jedilnico, so jih odvedli na tisto, čemur so dejali delavski zbor. Ta je bil v tovarniški dvorani. V resnici pa je to bil sestanek propagandistov, izvoljenecv in tistih, ki so upravi lizali škornje.

Odposlanstvo je moralo skozi gosto množico, da je prišlo na oder, kjer ga je pozdravilo burno navdušenje in vzklikanje na čast Sovjetski Rusiji in vzajemnosti mednarodnega delavskega razreda. Strokovničarski oblastniki in strankarski voditelji so v vznesenih besedah govorili o tem, kakšni so delovni pogoji v naši tovarni. Po vsakem govoru so udarile trobente naše godbe »Internacional«. Vsa množica je vstajala, pela in vzklikala živjoi!

Povabili so tuje zastopnike, naj kaj izprašujejo.

Vprašali so torej, kaj je resnice na poročilih kapitalističnega tiska, ki govori o prisilnem delu, o slabi hrani in o zatiranju žensk v Sovjetski Rusiji.

Predsednik Ahmadulin se je obrnil k zboru svojih somišljenikov: in dejal:

»Pustili bomo, naj na ta vprašanja odgovarjajo delavci sami.«

In »delavci« so povzeli besedo.

Kakor ponavadi so tudi to pot imeli govore, katere sem znal že napamet. Slavili so v njih edinstveno življenje, katerega so deležni delavci v Rusiji. Tudi odposlanec so drug drugemu izražali občudovanje nad izredno zgovornostjo teh »delavcev« in o uspehih, ki jih je pri njih dosegla odlična vzgoja, katero jim je dajala Sovjetska Rusija.

Ubogi, presleparjeni tepci! Niti slutiti niso, da se te propagandiste urili štiri leta, preden so lahko prvič nastopili s tem čevkanjem.

Nato so odposlanstvo odvedli v ravnateljsko restavracijo, kamor so zahajali poleg ravnateljev še drugi visoki uradniki. Restavracija je bila nova. Tujcem so pravili, da je namenjena delavcem. Tam so jim stregli z ribami, juho, pečeniimi piščanci, z raznovrstno svežo povrtnino, s kompotom in s tortami. Vmes so delili vino in cigarete. Mize so bile okrašene z rožami.

Znova in znova so ji zatrjevali, da tu ponavadi jedo delavci.

Kakšna laž! Nikdar se še ni zgodilo, da bi se bil kak delavec udeležil požitij v teh prostorih.

Po tej razkošni pojedini se je obisk nadaljeval v tovarniškem otroškem zavetišču, kjer so varovali otroke »delavcev«. Šele potem sem zadel, kakšni otroci so to bili. To so bili otroci žena udarnikov, ki so si oživlja-

22 le ustnice z rdečilom in ki so znale biti na pravi način prijazne z ravnatelji in s propagandisti. Toda tuji zastopniki niso zaradi tega z nič manjšim navdušenjem ogledovali te otroke, ki so pred njimi izvajali telesne vaje in nekaj ruskih plesov. Nato so otroci dobili obilno malico in celo sladolede.

Jaz pa sem mislil ta čas na milijone in milijone malih Rusov, ki niso imeli niti skorje starega kruha za pod zob!

Iz zavetišča smo odšli v »dače« blizu Izmajlovskega parka. Vsaka »dača« je imela štiri do šest sob. Okoli hiše je bilo lepo drevje, cvetje in senčne steze. Vsakega tujega zastopnika je kak »delavec« povabil, naj stopi v njegovo bivališče, da bo videl, kako je znotraj.

Moral sem stiskati zobe, da nisem zatulil:

»Zakaj ne greste obiskat kasarn, kjer res žive delavci?«

Toda ali sem mogel govoriti tako, ali bi jim smel povedati resnico in jim pokazati grde laži, s katerimi so jih stregli?

Caroline Drew razlaga zakon.

V začetku maja 1932 sem bil priča prihodu nekega madžarskega odposlanstva. To je bilo komunizem prijazna skupina, ki je prišla v Leningrad na slavnosti prvega maja. Posrečilo se mi je, da sem se vtihotopil med njene člane. To je bilo šestega maja, ko sem imel prosto. Vtihotopil sem se v jedilnico Grand hotela vprav tedaj, ko so prihajali vanjo zastopniki raznih narodnosti in pa tuji izletniki.

Sedel sem med nekim Angležem in med Siplom, tovarišem iz New Yorka, ki je bil v odboru stranke v

Newyorku. Naročil sem kavo in kos slaščice. Natakar mi je prinesel račun: 9 rubljev 50 kopejk. Anglež je iz radovednosti pogledal na račun in se začudil nad to visoko ceno. Siplka se na to ni oziral.

»Kako pa to?« je izpraševal Anglež.

Razložil sem mu, da ta hiša ni hotel za delavce in da je v oblasti in nadzorstvom »Inturista«. Namenjen je samo tujim izletnikom in delavskim odposlancem iz tujine.

Anglež se je zamislil, zakaj ta vtis je bil docela nasproten vsemu tistemu, kar so mu tvežli propagandisti. Izpraševal me je o delu naših strokovnih organizacij, o številu predelavcev in nadzornikov in o tem, koliko imam plače. Čeprav sem pazil na svojo okolico, sem si vendar prizadeval, da bi čim bolje odgovarjal na njegova vprašanja.

Nenadno sem čutil, da me nekdo vleče za rokav. Obrnil sem se in videl pred sabo Carolino Drew, ki je bila zdaj članica ženskega oddelka pri Kominterni. Slišala me je, da sem govoril, in mi pomignila, naj grem za njo.

Dejal sem ji:

»Tak pusti me no, kaj ne vidiš, da se pogovarjam s prijateljem?«

Toda nisem se je mogel otresti. Moral sem z njo na hodnik.

»Tovariš Smith, ti imaš torej denar, da si lahko hodiš sem kupovat kavo in slaščice? Kaj nisi jedel doma? In potem, kaj nameravaš s tem, da tem ljudem govoriš take reči o delu po tovarnah? To tebe ne briga. Kot član stranke nimaš pravice delati tako. Moral bi razgovor speljati na kaj drugega. Lahko se opečeš pri tem!«

Od tu in tam

3. julija bo menda dr. Maček obiskal šefa srbskega dela Zdruzene opozicije v Belgradu. Časopisje, ki o tem poroča, pa pristavlja, da vodstvo zagrebske KDK koalicije do sedaj še ni dobilo nobenega službenega poziva, naj dr. Maček obišče Belgrad niti ni vodstvo Zdruzene opozicije o tem izdalo kakšnega obvestila za javnost. Pač pa pravijo, da je dr. Maček izrazil željo, da bi za časa njegove obiske na prireditelji nobenega shoda, na katerem bi on govoril On bo obiskal le svoje belgrajske tovariše.

Cistilko železniških vagonov je povozil vlak v Sisku. Marija Mioč, ki se je tega poseja oprjela potem, ko jo je mož zapustil, je hotela izstopiti iz vagona prilo preko tira. Prav takrat pa je po tiru pridrvel vlak, ki jo je zgrabil in raztrgal na drobne kose.

Neobičajno zver je ubil kmet Vandjel Čekano-ovič iz Džavota pri Djevdjeliji. Zverina je bila težka 80 kilogramov, a dolga en meter. Parkije in rep je imela popolnoma enake volčjim, prav tako tudi smrček in uhlje. Le dlaka je bila popolnoma črna, zaradi česar kmetje živali niso znali nikamor priti. Strokovnjaki pravijo, da je žival iz tiste vrste volkov, ki so se pomešali s podivjanimi psi, ki jih je bilo v teh krajih zlasti med svetovno vojno izredno veliko.

Hajduško zalego nameravajo oblasti popolno-iztrebiti v podnožju Homoljske planine. Tudi potem, ko bodo dobili v roke hajduka Dokiča Živega ali mrtvega, bo ostala v kraju večja skupina orožnikov, ki bodo zasledovali vse tiste, ki so kakorkoli pomagali hajduku. Naloga bo vsekakor težka, ker so vse štiri bližnje vasi polne ljudi, ki jim je hajdukovanje časten posel, tako rekoč junašivo najvišje vrste. Ti ljudje nimajo po svojih navadah in načinu življenja z drugimi sosedi nobene sličnosti ali sorodnosti. V Zagubici, Loznici in ostalih dveh vaseh se je rodilo že nesteto hajdukov; ta tradicija je med ljudmi še silno močna. Prav zato hočejo oblasti enkrat za vselej narediti konec razbojništvu.

Odozivet plačila obveznosti za petnajst let je dovolila vlada Zvezi srbskih poljedelskih zadrug v Sarajevu. To se nanaša na dolgove, ki jih je zveza naredila pred 15. septembrom l. 1934. Obenem je vlada zvezi dovolila 5 milij. din posojila, ki ga mora zveza začeti vračati po šestih letih in ga v enakih obrokih povrniti do konca desetelega leta.

Turistična konferenca med delegati Jugoslavije in Italije je bila pred dnevi v Gorici in Opatici. V jugoslovanski delegaciji sta bila predsednika Tujskoprometnih zvez v Ljubljani in Mariboru, predsednik zdraviliške komisije na Bledu baron Letis ter ravnatelj zagrebskega »Putnika«. Konferenco je vodil dr. Biseo iz Rima. Največ so delegati govorili o tem, kako bi se v turističnem prometu med obema državama odstranile vse težave, zlasti pa takse za individualne in skupne vizume. Oboji so se strinjali v tem, da bi bilo treba vizume sploh odpraviti, ali pa vsaj ceno občutno znižati, na vsak način pa bi bilo treba skupne vizume izdajati zastonj. Tudi o znižanju takse za triptike so govorili. Omeniti je treba tudi to, da so vsi pozdravili predlog, naj bi konzulati hitreje poslovali, dalje da bi bili obmejni organi bolj prijazni s turisti in da bi se carinski pregled izvedel na kar se da prijazen način. Prihodnja taka konferenca bo najbrž na Bledu.

Zmešnjavo je povzročila velika strupena kača na živilskem trgu v Slavonkem Brodu. Neka kmetica je prinesla na trg košaro jagod, ki jih je prejšnji dan nabrala doma. Ko je dopoldansko sonce začelo obsevati njene jagode, je kmetica nenadoma opazila, da se v košari nekaj giblje. Ko je odtrdela nekaj jagod, se je pokazala velika strupena kača. Tisti hip so bile že vse kmetice pokonci in začele bežati na vse strani. Po dolgem naporu se je ljudem posrečilo kačo ubiti.

Dvakrat se je isto ženo v enem mesecu poročil Mijo Neuberger iz Vinkovce. Pred dobrim mesecem se je fant poročil po katoliškem obredu z Anico Marek. Ko je že preživel v zakonu en mesec, je nenadoma dobil od župnega urada poziv, naj se ponovno javi za poroko. Mož je mišlil, da se je zgodila kaka pomola, pa je kmalu v župnišču izvedel, da se bo zares moral ponovno poročiti. Ko se je prvič poročil, župnika ni bilo doma ter je poroko opravil kaplan, ki pa ni imel za to odobrenja od svojega župnika. Ker so pa cerkveni predpisi v tem pogledu strogi, se je župnik odločil, da bo mladi par ponovno poročil. In tako se je tudi zgodilo.

Pšenica in koruza bosta letos izredno bogato obrodili v Vojvodini, zlasti v Baranji. Prav tako dobro letino si obetajo vinogradniki. Če ne bo kakih vremenskih nezd, bodo pridelali velike količine vina, ki bo izredno kakovosti. Le sadje je slabo obrodilo, ker sta prvo cvetje uničila slana in mraz. Obrodilo bo le tisto sadje, ki je cvetelo po dobi mraza.

10 letna jahalka je odnesla več zmag na konjskih dirkah v Orašju. Tam imajo vsako leto velike dirke, v katerih tekmujejo vsi gojitelji boljših konjskih pasem. Preteklo nedeljo pa je bila največja senzacija v tem, da je tekmovalo tudi desetletna dekletca Lucija Tomič iz Dubrave pri Tuzli, ki je na gibki kobilici odnesla prvo nagrado. Dekletce je že ponovno tekmovalo na raznih dirkah in razen enkrat odneslo povsod zmag.

Harakiri je izvršil v Andrijevcih pri Slavonkem Brodu 75 letni stavec Mijo Bravolović. Zadnjih leta je živel pri svojem vnuku, toda po vrsti so ga začele napadati razne bolezn. Vse to ga je potrla, da je sklenil sebi končati življenje. Vzel je nož in si razparal trebuh. Ko so starca našli v ločki krvi, je bila vsaka pomoč brezuspešna. Težki rani je nedolgo potem podlegel.

Prihodnji mesec bo prispela v našo državo posebna nemška komisija, ki bo nakupila večje množine vina. Nemci so najprej obiskali Francijo, sedaj se nahajajo v Italiji, nakar se bodo zglasili še pri nas. Ogladali si bodo vse večje vinske kleti in pregledali možnosti, kako bi se pomnožil izvoz jugoslovanskih vin v Nemčijo. Do sedaj je naša država izvozila v Nemčijo letno po 1500 vagonov, od česar je samo na Vojvodino odpadlo 1000 vagonov.

Veliko pomanjkanje vode v Pazinščini. V Istri je vedno primanjkovalo vode. Zato je začela Italija kmalu po vojni graditi v raznih krajih Istre vodovode, ki so bili deloma v zvezi z vojaškimi garnizijami, deloma pa so se gradili kot javna dela v svrhu zmanjšanja brezposlenosti. Tako so pričeli z gradnjo vodovoda od Pirana do Pulja in ob Buzeta preko Pazina na Labin. V času abesinske vojne pa je bilo to delo prekinjeno in se še sedaj ne nadaljuje. Letošnja suša je problem gradnje vodovoda v Istri ponovno oživila in je upanje, da bodo z delom zopet nadaljevali.

Tovarna Zdruzenih opekarn pogorela

Najkatastrofalnejši požar zadnjih 50 let - Milijonska škoda

Ljubljana, 22. junija.

Tvrška Vidic & Komp. je pred vojno daleč naokrog slovela po svojih opekarskih izdelkih, imela je več opekarn. V letu 1907. je zgradila novo opekarno ob Gradaščici na poti iz Viča proti Bokalcem na Brdo. Tvrška se je po prevratu leta 1919. spremenila v delniško družbo Zdruzene opekarn v Ljubljani, ki imajo svojo glavno pisarno na Miklošičevi cesti št. 15. Prav brdska opekarna je bila po vojni modernizirana in opremljena z najmodernejšimi stroji za mešanje glin in za izdelavo raznih modelov opek. Obrat je bil mehaniziran. Stalno pa je bilo v sezoni zaposlenih nad 100 delavcev. Ta tovarna je letno izdelala do 5 milijonov opek. Prav sedaj v živahni stavbni sezoni je bila opekarna noč in dan v obratu.

Davi je postala opekarna v glavnem obsegu žrtev velikega požara, ki je eden najkatastrofalnejših v zadnjih 50 letih. Po vojni je bil velik požar na Marijinem trgu, ko je gorela hiša g. Smalčeve in pozneje na glavnem kolodvoru, ko sta gorela dva tanka bencina in kjer je našel smrt eden ljubljanskih gasilcev.

Prvi signali in alarmi

Kosci, korakajoč zgodaj med prepevanjem veselih pesmi po Lžanski cesti, so davi okoli 4 opazili, da se je začel v smeri proti Viču iz nekega dimnika valiti silovito gost in črn dim. Postali so. In takoj uganili, da mora goreti kaka tovarna na Viču. Kmalu nato okoli 4.15 so se začeli signali tovarniške sirene in brilgi tržaškega brzovlaka št. 1 na pomoč. Vlakovodja tržaškega brzovlaka je opazil že poprej ogenj in je daljal signale vso vožnjo od Brezovice tja do Ljubljane. Kmalu je dal nočni čuvaj na Gradu dva topovska strela in Ljubljana je skočila po konci. Kot blisk se je razširila vest, da gore Zdruzene opekarn.

V opekarni stanujoči ravnatelj g. Kostič je hitro iz pisarne telefoniral po poklicne gasilce, ki so takoj prihitali na kraj požara z veliko motoriko in orodnim avtomobilom.

Kdo je prvi opazil požar? Mnogi trde, da je bil to Anton Češnovar, ki je imel opravka v tovarni. Kurjač Zadrnikar pa je v veliki nevarnosti pihel v strojnico in odprl sireno, ki je nato tulila nad pol ure. Hitro pa so opazili požar tudi v bližnjih hišah stanujoči sosedje, ki so obvestili tovarno, da gori. Čuli so se naokrog obupni klic: »Tovarna gori!«

V akcijo je stopilo 12 brizgalen

Po prvih alarmnih signalih so se vse ljubljanske in okoliške čete dvignile in pobitele z največjo naglico proti Brdu. Previdnost podjetja, ko je gradilo to tovarno, je bila v tem, da je velikansko zgradbo postavilo ob Gradaščici, ki je na tem mestu globoka in primerno široka.

V akcijo je stopilo 12 motornih brizgalen odnosno motornih agregatov. Nprestano so bruhale ogromne množine vode.

Na mesto požara so prišli kmalu po sirenskih signalih ban dr. Marko Natlačen, župan dr. Juro Adlešič, starosta gasilske zajednice dr. Kodrč, poveljniki poklicnih gasilcev g. Frlan, mestni fizik dr. Mavričij Rus in poveljniki raznih gasilskih čet, kakor tudi poveljniki policije. Prisotni so bili tudi orožniki. Močan kordon policije je obkrožil tovar-

Zanimiva opažanja v mariborski židovski koloniji

Težnja za ameriškim državljanstvom - Pripravljajo se velike preselitve v notranjost države

Maribor, 21. junija.

Pred prevratom je živel v Mariboru le nekaj židovskih rodbin. Isto razmerje je ostalo tudi po prevratu vse dotlej, dokler se ni začela v Mariboru naseljevati tekstilna industrija. Večinoma so bile to podružnice inozemskih tekstilnih tovarn, pri katerih je imel židovski kapital glavno besedo, pa je naravno, da so postali ravnatelji teh tovarn, zaupniki tujega kapitala in višji uradniki povečini židje. Skoraj izključno so pa prevzeli v svoje roke organizacijo tekstilne veletrgovine kot zastopniki in trgovski potniki teh tovarn. Večinoma so se naselili v Mariboru židje iz nemških predelov Čehoslovaške in z Dunaja ter so ostali tudi v Mariboru po narodnosti to, kar so bili v bistvu po-prej — Nemci. Posledica je bila, da je v teh tovarnah prevladoval nemški uradniški element, tako, da je bilo se danes silko izrazito nemških podjetij. Književodstvo, korespondenca, občevalni jezik ne samo med uradniki, temveč tudi med mojstri in slovenskim delavstvom je nemški in tako smo se danes po 20 letih osvobođenja pri tem, da je slovenski delavec iz Maribora in okolice prepričan, da niti v naši državi ne dobi kruha brez znanja.

Za svetovno boksarsko prvenstvo

Danes zvečer bo v New Yorku dva leti pričakovani revanšni dvoboj med Schmelingom in Louisom za svetovno boksarsko prvenstvo vseh kategorij. Vse te športne borbe pa so obenem tudi prav dober »kšef« za oba borilca. Oba sta se v teku teh dveh let borila z nekaterimi izbornimi bokserji in sta danes gotovo najmočnejša nasprotnika. Oba sta tudi že v ponedeljek zaključila s svojimi predpripravi. — Luisov trener Blackburne izjavlja, da je Louis dobro pripravljen in da ne bo več grešil tako kot je grešil pred dvema letoma, ampak se bo boril previdno in pazljivo. Po mnenju Blackburne je Louis udarec danes tako silovit in močan kot še nikdar. Prepričan je, da bo zmagal črnc. — Na drugi strani pa izjavlja Maks Schmeling časnikašem, da je o svoji zmagi prepričan, samo povedati ne more, v kateri rundi bo zmagal... Ta boksarski dvoboj bo prenašalo 146 ameriških radijskih postaj, ki so poslale svoje najboljšje športske speakerje v New York, da bodo opisovali borbo. Prenos bo v angleščini, portugalski, nemščini in španščini. — Nemške radijske postaje v Evropi bodo potek borbe tudi prenašale. Dvoboj se prične zvečer ob 22. po naše ob 3 jutraj. Dosedaj je bilo v predprodaji prodanih že za nad 700.000 dolarjev vstopnic.

Zanimiv je tudi kratek pregled, koliko so najboljši svetovni boksarski mojstri s svojimi pestmi zaslužili. Že v predvojnem času je srečanje črnca Jacka Johnsona in Jima Jeffriesa l. 1910 prineslo obema borecema 270.755 dolarjev. Ta znesek za današnje razmere ni niti tako velik. L. 1927 sta spravila Jack Dempsey in Gine Tunney skoraj deseterkrat višjo vsoto na vstopnini, ki je znašala 2.688.660 dolarjev. Leto prej sta pri prvem boju pobrala na vstopnini 1.895.738 dolarjev. — Tudi Maks Schmeling si je s svojimi pestmi v Ameriki zaslužil lepe denarje. L. 1930 je padlo na vstopnini za borbo Schmelinga in Sharkeya 749.935 do-

no, da je vzdrževal red in zabranjeval dostop nepoklicanim osebam.

Poleg ljubljanskih čet so prišli na kraj požara tudi gasilci iz Dobrove, Podutika, Zgornje Šiške in celo iz Most. Gašenje je bilo sila težavno in naporno. Mnogi gasilci so tvegali svoje življenje. Poklicni gasilec g. Ogrin je bil v veliki nevarnosti. Tram mu je padel na desno nogo in ga poškodoval v členku. Videč, da gasilci ne bodo mogli rešiti glavnega poslopja, kjer je bila montirana velika peč, so odredili le lokalizacijo požara, kar se jim je z združenimi močmi posrečilo. Obvarovali so v prvi vrsti glavno strojnico, kjer so montirani vsi veliki stroji za obrat opekarn.

Velika peč se podira

Kje je nastal požar? Zatrjujejo, da je začelo goreti v podstrešju velikega, dvonadstropnega poslopja, kjer je bila postavljena velika peč za opeko. Tu so bili razni stroji in tudi peči, ki so kuhale opeko. Delavci spodaj so bili zaposleni pri delu in niti niso slutili, da nad njimi gori. Po dimu so se dvignili v zrak silovito razpredeni žubri ognja, katerega plameni so bili visoki nad 30 m. Grozen je bil prizor, ko se je mogočna stavba zrušila, kakor kaka papirnata zgradba. Silen pok je nastal in ljudje so v strahu trepetali, kaj se bo še zgodilo. Nekateri so se bali, da bo nastala še kaka eksplozija!

Gasilec se je naposled posrečilo požar popolnoma omejiti na glavno stavbo, rešili so vse ostale objekte. Uničena je bila velika zaloga opeke.

Velikanski naval občinstva - Ogorki

Kako velikanski obseg je zavzel ta požar, je očitno iz tega, da se je naokrog razvijala silna vročina. Ogorki so leteli na vse strani. Pepel je padal po vrtovih in Rožni dolini, po Viču in ogorki so bili zanešeni celo daleč v mesto, tako na Poljane in Moste.

Ogromne množice ljudi so se valile iz mesta in okolice na Brdo do opekarn. Pravijo, da je bilo gledalcev do 3000. Nekateri so pešali, večina pa je kolesarila, pa tudi nekaj avtomobilov je pripeljal boljše radovedneže. Tam na hribu ob robu je bila zbrana velikanska skupina gledalcev. Temu kraju so dali šaljivci ime: »Galerija!« Od tu je bil res tudi najlepši pogled na veliko požarno katastrofo.

Koliko znaša škoda?

Zdruzene opekarn so bile za to tovarno zavarovane proti požaru pri zavarovalnici »Sava«. Zavarovalna vsota ni za enkrat znana. Za enkrat ni mogoče točno navesti po požaru povzročeno škodo, kajti cenilna komisija bo pač šele popoldne ali jutri pričela s cenitvijo. Znaša pač velikansko vsoto, ki gre gotovo v milijon, kajti uničenih je več strojev za obdelavo opeke.

Glavna gasilna akcija je bila končana okoli 8. Gasilci so nato pričeli s pospravljanjem in so postavili straže, da se eventualno požar ne razširi še na kak objekt.

Pri gašenju je prav požrivovalno in v veliki nevarnosti sodelovalo do 300 gasilcev. Marljivo je pomagal pri tem neki dimnikarski mojster.

Velika stavba se je porušila do tal.

Vremensko poročilo

»Slovenskega doma«

Kraj	Barometer-sko stanje	Temperatura v C°		Relativna vlažnost v %	Oblačnost	Veter (smer, jakost)	Padavine	
		noč	dnev				mm	vrsta
Ljubljana	767.3	29.3	13.8	65	0	0	—	—
Maribor	766.2	25.3	13.0	80	0	0	—	—
Zagreb	768.3	27.0	18.0	70	3	SE ₂	—	—
Belgrad	767.9	29.0	16.0	70	2	0	—	—
Sarajevo	769.1	28.0	15.0	85	0	0	—	—
Split	767.6	26.0	20.0	50	0	ESE ₂	—	—
Kumbar	766.1	26.0	18.0	50	0	SW ₁	—	—
Rab	767.7	26.0	22.0	40	0	SE ₁	—	—
Dubrovnik	766.7	26.0	23.0	40	0	NE ₁	—	—

Vremenska napoved: Večinoma jasno in vroče, možnost neviht

Splošne pripombe o poteku vremena v Ljubljani od večerj do danes: Včeraj je bilo do 5.40 nekoliko megleno, sicer pa jasno. Ob 9.20 se je pojavila na severu majhna plast visokih oblakov, ki se je držala ves dan. Od 18.30 dalje v noč je bilo zopet popolnoma jasno.

Koledar

Danes, sreda, 22. junija: Ahacij. Četrtek, 23. junija: Sidonija.

Nočno službo imajo lekarn: dr. Pje... (Vrška cesta 6; mr. Hočevar, Celovška... Gartner, Moste-Zaloška cesta.

Obvestila

Desetletnico mature bodo praznovali tovariši, ki so maturirali 1928 na realni gimnaziji na Poljanah v soboto 25. t. m. ob 8 zvečer v gostilni Klemenčič (prej Košak), Krekov trg (kjer je bila tudi valeda). Gg. profesorji tega letnika in tovariši iskreno vabljani.

Razstava tehniške srednje šole, ki je prirejena v proslavo 50 letnega obstoja obrtnega šolstva v Ljubljani, bo odprta samo še v sredo, dne 22. t. m. in v četrtek, dne 23. t. m. Ta dan se razstava neprekinjeno zaključuje zvečer ob 18 ter se radi tega občinstvo opozarja, da ne zamudi prilike, ki se mu nudi pri obisku ter ogledu te najboljše šolske razstave.

III. Češnjev dan v Brusnicah pri Novem mestu. V nedeljo, dne 26. junija 1938 bo zopet razstava naših znanih češnjevi, brusniških hrustalov, ki so letos izredno lepe in zelo primerne za vkuhanje. Otvoritve razstave bo ob 10 v ljudski šoli v Brusnicah. Z razstavo je združen tudi češnjev sejem, kjer si jih bo lahko vsak nabavil. Zveze z vlaki in avtobusi so zelo ugodne. Prijatelji naše lepe Dolenjske in našega zlahtnega sadu pridite!

III. najboljši moški zbor Čehoslovaške republike bo koncertiral v Ljubljani v nedeljo, dne 26. t. m. ob 21. uri v veliki Unionski dvorani. Zbor vodi dr. Josip Veselko, na sporedu ima dela najboljših čeških avtorjev. Zbor ima v domovini najlepše ocene, zato posej nedeljskega koncerta najtopleje priporočamo glasbenim krogom in prijateljem zborovskega petja. Predprodaja vstopnic na blagajni Kina-Union. Cene od 25 din navzdol.

Pozovno opozarjamo na nocojšnjo III. sklepno produkcijo gojencev našega konservatorija. Ob 6.15 zvečer nastopijo v veliki Filh. dvorani naslednji gojenci: Sagadin (klavir), Pogelšek Stanislav (klarinet), Poljancar Ljudmila (sopran), Čehov in Bogomil (celo), Lupša Friderik (bas), Tiran Marija (sopran), Roeger Rija (klavir), Rakovec Ladislav (bariton), Burger Karetan (violina), Pavlovič Štefanija (mezzosopran), Bradač Zorka (klavir). Učenci solopetja so iz šole ravnatelj Betetta in prof. Trostove, oni iz klavirja iz šole prof. Lipoviška in Toneta Ravnikar, iz violine iz šole prof. Šlaisa, klarinetist je iz šole prof. Launa, čelist iz šole prof. Müllerja.

Premiera ob 21-15 uri veliki družabni film
Marlene Dietrich ANGEL
KINO MATICA tel. 21-24 Znižane cene!

Snaženje mestnih uradov, Obrtni oddelek mestnega poglavarstva zaradi sžajanja prostorov ne bo poslovalo 25. in 27. junija; mestna finančna uprava z računovodstvom, blagajno in izvršnim odelkom pa za stranke iz istega vzkroka ne bo poslovala 27. junija t. l.

Učiteljski diplomski izpiti na drž. učiteljsku v Ljubljani so se vršili od 11. do 20. junija 1938. Izpit so delali trije kandidati in šest kandidat. Izpit sta napravila dva kandidata in tri kandidatke, in sicer: Strehovec Rudolf, Supan Viljem, Kečič Atenka, Pfeifer Vida in Vrhovnik Nikolaja. Popravni izpit ima en kandidat in tri kandidatke.

Prosvetno društvo in Fantovski odtsek v Trnovem sklicujejo za četrtek 23. t. m. ob 9 uri zvečer v društvenem domu skupni sestanek vsega članstva. Udeležba članov, članic, mladcev in mladenk je strogo obvezna. Na sestanku vabimo tudi vse krščansko misleče Trnovčane, ker je sestanek obenem farni sestanek, namenjen v propagandne namene za mladinski tabor, ki se prične 26. t. m. Na sestanku se bodo dobili taborni znaki in knjižice. Pridite polnoštevilno. Bog živi!

Prosvetni večer (akademija) oblastnega odbora Zdruzenja vojnih invalidov, ki bo drevi ob 20 uri v dvorani Delavske zbornice, bo zelo lep in zanimiv. Igral bo veliki orkester 40. pešpolka, pela bo članica opere ga. Ksenija Vidali in član opere g. Franzl arje iz opere »Prodava nevesta« in druge solosepe, baritonist g. Rakovec pa več romanc. Pel bo zbor pevskega društva »Sava«. Uprizorjeni bosta dve recitaciji kot sliki od g. Ivana Skuka in gđc. Polke Skukove. Pomemben in zanimiv pa bo govor-predavanje predsednika oblastnega odbora Zdruzenja vojnih invalidov g. Matka Štefeta o temi »Nacionalnoobrambni pomen invalidskega problema«, ki je še pri nas neobdelan, čeprav je izredne važnosti. Vstopnice v predprodaji v trafikih je. Severjeje v Šelenburgovi ulici in zvečer pri blagajni pred dvorano Delavske zbornice. Pridite vsi, ki ste dobre volje! Večer bosta prenašali ljubljanska in zagrebska radiopostaja.

Ljubljansko gledališče

OPERA. — Začetek ob 20.
Sreda, 22. junija: »Gioconda«. Red Sreda.
Četrtek, 23. junija: Zaprt.
Petek, 24. junija: Zaprt.
Sobota, 25. junija: »Boris Godunov«. Premiera. Premierski abonma

Tele s šestimi nogami

Moravče, 21. junija.
Posestniku Barliču iz Drtje pri Moravčah je te dni povrgla krava tele s šestimi nogami. Telčka je v ostalem dobro razvita in zdrava. V napotje sta ji nogi, izraščeni iz hrbtnice sredi telesa, kjer vstaja navzdol po rebrih. Desna noga je nekoliko krajša in sliči sprednji nogi, dočim je leva daljša ter ima obliko zadnje noge. Izrastka obeh nog se s hrbtnice križata in ju zival ne more sama premikati.

Mož, ki ga obisk angleške kraljeve dvojice v Franciji najbolj skrbi

Ko homo pri nas obhajali Vidov dan, bodo v Franciji imeli visoka gosta, angleškega kralja Jurija VI. in kraljico Elizabeto. Za ta obisk se na francoskem že nekaj časa z največjo skrbnostjo pripravljajo. Hočejo sprejeti angleško kraljevsko dvojico tako, kakor morda dozdaj še niso nikogar. Ta sprejem naj bi bil pravičen dokaz, koliko cenijo Francozi še posebno v sedanjih evropskih političnih razmerah angleško prijateljstvo. Kako se na zunaj pripravljajo na prihod kralja in kraljice največje imperije na svetu, more opaziti vsaj deloma vsak, kogar je te dni zanesla pot v Pariz ali vsaj v ona mesta, ki jih bo angleška kraljevska dvojica na francoskem še obiskala. Dleto bo na nešteti spomenikih, pariških in drugih, znova, bolj trdo obrisalo prah in drugo nesnago, da bodo ti spomeniki lepi, kakor bi ravno nastali iz temeljite kopeli, umiti za svečani praznik francosko-angleškega prijateljstva.

Indiskretna vprašanja

Poleg vseh zunanjih priprav pa je pri takšnih sprejemih, ki so menda zaradi svojega sijaja in pomembnosti tako redki, treba paziti na to, da bodo dobila pravilen odgovor vprašanja, ki so navsezadnje res precej indiskretna. Francoski šef protokola naj se temeljito pozabava z njimi, da bo našel dostopno rešitev, ali da bo vsaj pokazal, da je pred dnevi, ko stopi na francoska tla, mislil na vse. Kakšne cigarete kadi najraje kralj Jurij? Kakšne rože so najljubše kraljici Elizabeti? Ali pijeta Njuni Velikanstvu za zajtrk rajše kavo kot čaj? Kako hladni ali topli naj bodo prostori, kjer bosta stanovala, ali kjer se bosta drugače mudila kraljevska gosta? Ali se brije kralj Jurij sam, ali mu bo pa treba preskrbeti brivca? Vsega tega ne more kar tako vedeti niti šef protokola, čeprav bo na takšne stvari moral prav v teh dneh najti pravičen, da celo najboljši odgovor. Moral je seveda malo povprašati o vseh omenjenih stvareh. Obrnil se je tudi na angleško poslanstvo. Tu so ga hitro rešili vseh teh skrbi. Povedali so mu za moža, ki so mu vse te indiskretne stvari dobro znane in ki jih zna tudi hitro rešiti tako, kot je prav. To je učeni mož sir Philip Sassoon, nadvse iznajdljivi minister, nadkomisar v Office of Works.

Sir Philip ni tako majhen gospod, saj ima pod seboj 2.270 uradnikov. Njegovi kabinetni tovariši ga navadno imenujejo kar

„pepelka iz Whitehalla“

In res je to — bi rekli — nekaka skrbna gospodinja, ki mora skrbeti za vse in opraviti tudi vse najbolj neprijetne hišne posle. Od nje bi se

Okrasjen dom sudetsko nemške stranke v Reichenbergu, kjer je Henlein slovesno proslavil svojo zmago pri zadnjih volitvah. V zelen okvir so dejali veliko trojko — tretji rajh.

morda razlikoval le v tem, da vse te posle opravlja z večjo častjo, ponosom in dostojanstvom. Poslopje poslanske zbornice ima vedno v najlepšem redu, on čuje nad kraljevskim parkom, varuje narodne spomenike, skrbi za pohištvu v vladnih palačah, kupuje po vsem svetu primerna poslopja za angleške diplomatske zastopnike, sestavlja jedilne liste za uradne pojedine, vsako zimo skrbi za to, da dobe ministri uradi točno 500 ton premoza in celo na ptiče, ki spreletavajo po velikih kletkah na prostem, ne sme pozabiti.

Kakor se iz tega vidi, ima tale gospod Philip kar dosti posla. Poleg tega pa je tudi od sile iznajdljiv. Na primer: Ugotovili so, da je opeka na strehi zgodovinskega gradu St. James skoraj čisto odpovedala in da jo bo treba nadomestiti prav kmalu z novo. Toda to vendar ne gre, da bi staro, zgodovinsko dragoceno tudorsko opeko kratkoma nadomestili z novo, moderno. Kaj je torej naredil naš prijatelj sir Philip? Uporabil je enostavno noo opeko, ki je ostala od razvalin dvorca Hampton Court. To je bil dvorec Henrika VIII. Gospod Philip je tako dobil dragoceno opeko iz 16. stoletja, ne pa novo, ki nima slavne preteklosti.

Glavna naloga gospoda nadkomisarja pa je oskrbovanje Buckinghamse palače. Če potrebuje kraljica novo kopalnico, je treba samo telefonirati siru Philipu. Če je v tej stopniški palači potrebno »generalno« čiščenje, je prvi obveščen gospod nadkomisar. Če se pokvari daljnogled, ga mora spraviti v red spet Philip — »Mädchen für alles«. Razbije se kaka dragocena kitajska vaza v jedilnici — nadkomisar stika toliko časa za drugo, da jo dobi, če le mogoče še lepšo, kot je bila prejšnja.

Zanima nas pa vendar malo bolj podrobno,

kdo je ta čudoviti mož

ki tako vestno skrbi, da ne ostane nobena želja angleškega kraljevskega dvora neizpolnjena.

Bil je rojen leta 1888 v Londonu. Njegovo popolno ime ni preveč kratko, saj ga komaj obseže celih šest besedi: Sir Philip Albert Gustave David Sassoon. Izhaja iz neke kraljevske dinastije iz prejšnjega stoletja. Okoli 1780 je živel v Bagdadu neki Abraham Sassoon. Njegov rod izhaja iz španskega Toleda. Ti njegovi španski predniki so bili mogočni veljaki judovske občine. Ko so Jude odotod pregnali, so se predniki Sassoon podali v Perzijo, kjer so si znova pridobili premoženja in časti. Abraham je bil tako imenovani »nasir« (poglar) vseh Judov v Mezopotamiji in je kot takšnega priznala tudi turška vlada. Ko je bil njegov sin David, ki je bil rojen l. 1792, star 22 let, je mora prijeto spet za popotno palico. Leta 1832 je prišel v Prednjo Indijo, v Bombay. Tu je ustanovil banko E. D. Sassoon & Co., ki se je v glavnem bavila z zamenjavo blaga najprej med Perzijo in Indijo, kmalu pa tudi med Kitajsko in Japonsko. Mož je tu silno obogatel, tako da je svojemu sinu Abdullahu Albertu nemalo zapustil. Abdullah je bil zrojen v Indiji, kmalu pa je svojo firmo presadil v London. Bil je tudi osební prijatelj perzijskega šaha in ko je angleški kralj Edvard VII. prispel v Indijo, je obiskal tudi Sassoonov dom. Proti koncu svojega življenja se je Abdullah tudi za stalno preselil v London, kjer je živel kot pravi gospod. L. 1890 so ga imenovali celo za barona in to v znak zahvale za velike podpore, ki jih je bil v svojem življenju namenil v dobrodelne namene. Njegov sin se je poročil s hčerko barona Gustava von Rothschilda, z Aline, in iz tega zakona je naša »Pepelka« — minister sir Philip.

Philip Sassoon je bil v starosti 24 let izvoljen za poslanca in je pripadal konservativni stranki. Med svetovno vojno je bil zasebni tajnik maršala sir Douglasa Haiga, vrhovnega poveljnika angleške vojske na francoskem bojišču. Od 1924 do 1937 je bil skoraj neprestano državni tajnik v ministrstvu za zrakoplovstvo, od tedaj pa zavzema svoj sedanji položaj.

Poklica ni zgrešil

Najbrž bi se danes na Angleškem nihče ne upal trditi, da je sir Philip svoj poklic zgrešil. Za takšne stvari, s kakršnimi ima dan za dnem posla, je menda res najpripravnejši človek v Angliji. Ima pa še poleg tega nekaj drugih od-

ličnih sposobnosti. Z velikim veseljem se bavi n. pr. tudi z letalstvom. Je sam izvrsten pilot in je še prav posebno ponosen na to, da je častni poveljnik enega londonskih bombniških oddelkov. Ta veliki organizator ima tudi mnogo smisla za lepo umetnost. Je izborni slikar, kakor menda vsi tisti, ki v evropskem političnem življenju igrajo veliko vlogo. Saj imamo sredi evropske celine tudi takšne primere, vsaj enega če ne več. S svojim denarjem podpira angleško umetniško šolo v Rimu.

Njegov dom je res nekakšen mali muzej. Svoj čas je bil Philip v Indiji in v Sanghaju, kjer je imel njegov brat v najem znani luksuzni hotel Cathay, kateremu pa japonska letala tudi niso prizanesla. V Indiji se je naučil več tamkajšnjih dialektov in je bil ob priliki kronanja angleškega kralja v Londonu edini, ki je znal indijske zastopnike nagovoriti v njihovem domačem jeziku.

Nikdar ta mož

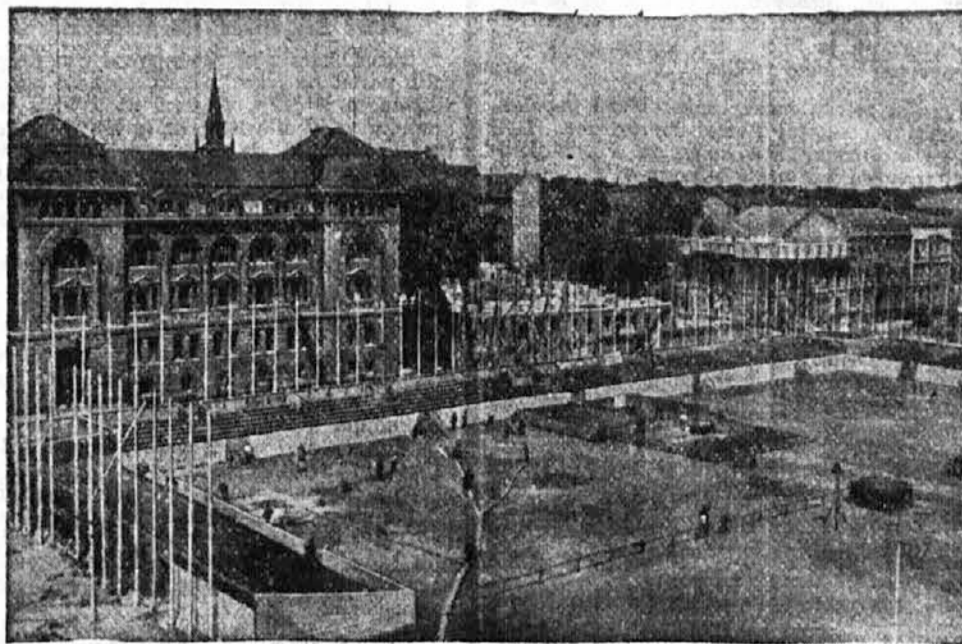
ni imel časa, da bi se poročil

Ostal je do danes samec. Vendar pa se še danes, čeprav ni več tako mlad, obračajo za njim oči marsikateri londonske aristokratije, ker se jim zdi, da to ne bi bila tako napačna »partija«. Ima tudi to čast, da se lahko prišteva k najbolj

inlimnim kraljevim prijateljem. Posebno radi pa ga imata mali princezini in ga imenujeta kar »stric Philippe«. Prikupil se jima je z dvema krasnima pavoma, za katera je sam odštel denar.

Kraljevski obisk v Franciji mu ne da spati

Nekaj tednov sem pa gospod Philip kar ne najde miru. Obisk angleške kraljevske dvojice mu dela preglavice. Najbrž je to človek, ki ga ta obisk najbolj skrbi. Polne roke ima posla, že od takrat, ko sta se kralj Jurij in kraljica Elizabeta odločila iti v Francijo. Skrbi mu ne puste spati. Seznaní gostov, jedilni listi, kupi napisanih govorov in zdravic, predpisi o obleki itd., vse to se dan za dnem bolj kopiči na njegovi pisalni mizi. Preskrbeti in ogledati mora poseben vlak, ki bo odpeljal kralja in kraljico v Dover. Tudi na francoskem mora paziti, da bo šlo vse v redu. Angleško poslanstvo mora opremiti z novo opravo. Pripraviti je treba tudi vsa odlikovanja, ki jih bo kralj podelil na francoskem. In če kralj pozabi slučajno kaj doma, n. pr. telovnik, kakršni mora biti pri smokingu, ve, na koga se mora obrniti, da ga bo imel najkasneje v dveh urah. Letalo ga bo prineslo za njim, posebno letalo nalašč za to.

V Berlinu: Tu bodo zgradili »Dom nemškega tujskega prometa«.

Kdo je zakrivil literarno tatvino

Odgovor užaljenemu književniku, ki je napisal „Turjačane“

Pod naslovom »Zanimiva zgodovina Škocijana pri Turjaku« smo objavili v »Slovenskem domu« 14. t. m. članek, v katerega se je zaletel suspendirani učitelj in neki književnik po imenu g. Zupanc iz Stare cerkve pri Kočevju, ki je s silno naslado in s ponosom na svoje »vekotrajno« delo »Turjačani« ugotovil, da je naš članek pod gornjim naslovom dobesedno prepisan iz njegove knjige. Na ta napad, ki meri vse drugam kot na »literarno tatvino«, smo dobili od našega dopisnika tole zanimivo sporočilo:

»O zgodovini Škocijana pri Turjaku sem že nekoč pisal v »Slovenca«, še preden je bila napisana knjiga »Turjačani«. Članek, ki sem ga poslal »Slovenskemu domu«, je nekoliko spremenjen in je v nekaterih stavkih res povzet iz Zupancove knjige »Turjačani«, in sicer z dovoljenjem avtorja z dne 11. jan. 1938. Pripomniti pa moram, da mi je bila ta zgodovina precej dobro znana že prej in bi bil lahko napisal članek tudi brez Zupancove knjige, kakor sem jih pisal za »Slovenca« v prejšnjih letih. Znana mi je bila kot Škocijancu na vsak način ta zgodovina že precej prej kot g. Zupancu. Naj si vendar g. Zupanc tolike ne domišljuje, da vsa učnost izhaja od njega. Imam namreč sam dosti zgodovinskih podatkov o Škocijancu, katere sem si zapisal po pripovedovanju starega škocijanskega zgodovinarja pokojnega g. Janeza Severja. In ta Severja zgodovina Škocijana je — na čudo — tudi silno podobna oni, ki jo je podal g. Zupanc v svojih »Turjačanih«. G. Sever pa jo je vseeno zasledoval na vsak način davno prej, kot pa užaljeni književnik Zupanc. Pa takrat, ko je Zupanc napisal »Turjačane«, kljub temu nihče ni govoril o kakšni »literarni tatvini«. Samo toliko!»

G. Zupanc pa je imel, kakor smo omenili, s svojim napadom v »Jutru« drug namen. Na vsak način hoče spravljati spet na dan znano afero, ko je bil obsojen zaradi grožnje. Mi mu gotovo nismo krivi, da je bil obsojen. Kako bi mogli to preprečiti, ko ga niti ne poznamo drugače kot po njegovih »slovitih« »Turjačanih«. Svojo jezo je hotel zlití v časopisu, da bi se zdelo bolj upravičena. Vedel je, da jo bo še najlažje izliti v nedeljskem »Jutru«, ker je drugače škoda prostora zanjo. Zelja se mu je izpolnila, in če bo zdaj po tem našem odgovoru lahko bolj mirno nadaljeval s svojimi izvirnimi zgodovinskimi razpravami, mu samo želimo mnogo uspeha, vsaj toliko, da bo postal bolj slaven, kot je bil dozdaj. Le to naj pazi, da ne bo tudi sam naredil greha, ki ga je nam neupravičeno očital. Verjemite, da Vam, gospod Zupanc, ne bomo jemali zaslužene slave!

Programi Radio Ljubljana

Sreda, 22. junija: 12 Zbrane pevke (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Koncert na wurzijskih orglah (plošče) — 14 Napovedi — 18 Schubert: Nedokončana simfonija v h-molu (plošče) — 18.30 Mindinška ura: Glasbeno oblikoslovje (g. dr. Anton Dolinar) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nac. ura: Sloveni v naši vojni mornarici na Jadranu (Viktor Pirnat, Lj.) — 19.50 Šahovski kotiček — 20 Plošče: Rich. Strauss: Veselo burke Tilla Eulenspiegela (simf. pesnitve) — 20.15 Rezervirano za prenos — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Salonski kvartet.

Poravnajte naročnino!

Hervey Allen: Antonio Adverso, cesarjev puštolovec

Obrabčala in prežvekovala je zloge v ustih, kakor da bi ime skrivalo v sebi neprijeten spomin.

Don Luis je vprašal: »Ali si kaj opazila, Maria?« Z nožem je pokazal na kipec.

Maria ni nikdar prišla na misel, da bi bila pogledala kip sam pod obleko. Vedno je mislila, da spada obleka že od začetka k njemu. Sele zdaj, ko ji je bleščeca konica noža to pokazala, je zagledala drobne srebrne žice, ki so togo obleko držale od kipa kakor glasnikov plašč. Nož je kazal hladno na zlomljeno mesto. Pred davnim časom je bil kipec pod koleni odlomljen, potem pa ga je nekdo spet spretno popravil.

Za mlado ženo v njeni preprosti veri, je bilo to odkritje pravi sirah. S prestrašenim vzdihom je vzela možu Marijo iz rok in jo skrila, kakor da bi ji utegnil biti mož nevaren. Stisnila jo je k sebi, kakor živo bitje.

Don Luis je dejal: »Pazi!«

Toda žena je stiskala podobico še močneje nase. »Trudna si,« je spet rekel mož. »Le dobro se odpočij. Jaz se bom jutri zjutraj na vse zgodaj peljal v toplice. Imela boš ves dan zase. Pelji se torej malo na sprehod. Saj gre nova sobarica lahko s teboj.«

Prijel jo je za prosto roko in ji jo poljubil: »Lahko noč, Maria.«

Otresla se je svojih misli in se mu nalahno priklonila. Pri tem je držala oltarček trdno na roki, kakor punčko. Kakor punčko ga je odnesla iz sobe in šele pri vratih se je obrnila in pogledala nazaj. Z majhnim gibom, ki je zaradi vnetosti učinkoval skoraj divje, je še trdneje pritisnila dragotino k sebi in izginila po stopnicah.

Mož je premišljal: »Kakšen otrok je še, kakšen velik otrok!« Pogledal je okrog. Zvonice na steni je bil predaleč, da bi ga dosegel. Udaril je z nožem ob kozarec. Prišel je Pierre.

»Posteljo« je zapovedal markiz. »Toda previdno, če smem prosti.«

Mož je izginil in se čez nekaj trenutkov vrnil z dvema krepkima fantoma, ki sta nosila dolga drogova. Drogova sta od spodaj trdno privezala na stol dona Luisa. Možaka sta se postavila spredaj in zdaj med drogova, z majhnim naporom dvignila breme in ga na teh zaslinih nosilih odnesla iz dvorane. Pierre je držal goreč svečnik nad glavo in kazal pot.

Markiz se je grenko smehljaj. Videl je, kako se ziblje po marmornatih dvorani, kakor kak rimski konzul. Za silo je pri tem lahko mislil tudi na mladega poročenca, ki ga med sojem plamenic nesejo v njegove prostore.

Ta misel ga je zabavala. Imela je v sebi dobro znamenje. Z malo napora je sedel na posteljo in začel pobožno odvijati povelje z noge. Služabnik mu je s prav tako skrbnostjo pomagal iz obleke in ga nazadnje rešil lasulje.

Zdaj je sedel na robu postelje kitast, močan mož z gladko obrito glavo in širokimi prsi, z otekle nogo in velikimi tolstimi rokami. Blesk sveče je odseval z njegove lobanje. Potegnili si je čez glavo dolgo srajco iz flanele, ki ga je obdala v gubah, pokrnil se je s spalno čepico in velel, naj mu dajo drobno knjigo, vezano v telečje usnje. Ta čas se je med brundanjem utaboril v široki postelji.

Služabnik je postavil luč poleg njega:

»Kdaj, monsieur?«

»Ob osmih,« je odgovoril markiz z oddaljenim glasom.

Mož se je priklonil in šel, markiz pa je bral dalje:

»No plemeniti gospodje, zdaj ste slišali začetek Pantagruela strašne historije. Zdaj pride še konec, potem pa bo pokazano, kako je Panurg vzel ženo in bil prevaran, še preden je bil mesec okoli. Kako je Pantagruel našel kamen modrih, kako je pri tem ravnal in kako je treba s tem kamnom ravnati. Kako je šel čez Kaspijsko gorovje in kako je jadril po Atlantskem morju, premagal tam ljudozrce in zavzel Biserni otok. Njegov boj z vragom, plen v veliki Črni sobi in kako je proserpinam vrgel v ogenj. Dalje njegova rajza na mesec in še tisoč majhnih razveseljevanj. Vse kar najresničnejše napisano. Dobro in prijeto branje. Lahko noč, gospodje...«

Gori v sobi mlade žene so gorele sveče. Od njihove luči je bilo jasno razsvetljeno okno, ki je gledalo na vas.

TRETJE POGAVLJE

O gostilni »Pri zlatem klasu«

Od skal na hribu do vasi je bilo skoraj miljo. Kobila je to večerno uro že vohala oves v hlevu in je ni bilo treba vzpodbujati. Ko sta prijezdila v Romagnat, jo je moral jezdec na križišču celo ostro brzdati. Nepotrpeljivo se je plašila in koptalala pred sivo

postavo stare ženske, ki je v mraku zajemala vodo pri vodnjaku. Slišati je bilo, kako je vedro udarilo v vodo. Bilo je ob večerji in ceste so bile zapuščene.

Jezdec je vprašal: »Mati, ali mi lahko poveste, kje je tu gostilna?« Pokazala je na motno luč konec ceste, ki je držala približno proti gradu:

»Tam, gospod, pri laterni, kjer so se prav zdaj odprla vrata.« Malo po bregu navzgor je na cesto padel soj in spet izginil. Starika je v upanju na plačilo dopolnila svoje pripovedovanje: »Veliko prenočišče je v Clermoutu, tri milje od tod.«

»Hvala, rad bi samo kaj za pod zob.« Jezdec je kar tako pobrskal po žepu, potem pa se je nenadno domislil: čim manj bo dajal povoda, da bi se ga ljudje spominjali, tem bolje bo!

Starika, ki ni dobila ničesar, je razočarana izginila, on pa je odjezdil proti luči.

Svetilka je otožno brlela in se kadila pod sliko, ki je bila na prvi pogled kaj zagonetna. Sele, ko je človek prišel bliže, se je pokazalo, da je to gostilniški napis s pšeničnim klasom. Ker se je leščerba zibala, je človek ravno komaj še razvozljal zbledeli napis: »Zlati klas.«

Jezdec je skozi nizek lok v zidu prišel na dvorišče. Radostno rezgetanje njegove kobile je privabilo hlapca.

»Gostilničarja, toda brži!

Možak, ki je prišel iz hleva, je grizel svoj veliki gobasti ogal črnega kruha dalje. Premeril je z očmi veliko vitko jezdečevo postalo, potem je izginil.

Čez kratke čas se je vrnil s svetliko in z okroglim možičkom tolstega obraza, ki je nosil bel predpasnik.

Jezdec je spregovoril: »Rad bi sobo za noč in večerjo.«

»Prav radi, samo naj gospod stopi s konja. Mislim sem, kaj neki gospod želi.«

Jezdec pa ni niti z drobnim gibom pokazal, da misli s konja in je dostavil:

»Kar sem oče.«

Debelušček je malce plašen stopil k njemu. Jezdec se je sklonil nadenj in mu potihno, pa prepričljivo govoril. Po mojstrsko je znal izbirati tisti zaupni glas, ki človeku izdaja skrivnosti, hkratu pa se mu laska in vzbuja spoštovanje.

Ko je nazadnje skočil s konja in približal svoj plamenici, zapovedniški obraz gostilničarjevemu obrazu, mu je dejal:

»Poglejte prijatelj. Jaz sem tu po kraljevem naročilu. Zato ne bi rad, da bi ljudje o tem kaj zvedeli. Saj razumete?«